

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegraful iese de două ori pe săptămână: Miercuri și Sâmbătă — Prenumerățiunea se face în Sibiu la espeditura foiei; pe afară la Ce. R. poște, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate către espeditură.

N° 16. ANUL I.

Prețului prenumerațiunei pentru Sibiu este pe an 7. fl. m. c.; ear pe o jumătate de an 3. fl. 30. cr. — Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe un an 8. fl. ear pe o jumătate de an 4. fl. — Inseratele se plătesc cu 4. cr. șirul cu slove mici.

Sibiu 25. Februariu 1853.

Depeșe telegrafice.

Adjutantele Generale alu Armatei către toți Comandanții, și Locoțiitorii. Viena în 2 Martiu 1853 la 7 ore dimineața.

A Sea ce. r. Apostolică Maiestate s'au bucurat de un Somn foarte recreatoriu, și întregirea sănătății pășeste înainte fără nici o împedecare.

Depeșe telegrafice.

Ministrul din lăuntru către Guberniul din Sibiu.

Maiestatra Sea ce. r. Apostolică a petrecut atât alaltăeri, cât și er 1 oră afară de pat.

Îndreptarea poterii văzutului, carea e încă țermurită, face pași învederați. Viena 3 Martiu 1853 7 ore dimineața.

Consil. de curte Seeburger ce. r. arhiatru.

Consil. de regenția cavalerul de Vattmann ce. r. arhihirurg.

Adjutantele Generale alu armatei către toate Comandele militare, și Locoțiitorii. Viena 3 Martiu 1853 7 ore dimineața.

Maiestatea Sea ce. r. Apostolică a petrecut alaltăeri două, er una oră afară de pat.

Îndreptarea poterii văzutului, carea e încă țermurită, face pași învederați.

Depeșe telegrafice.

Adjutantele generale alu armatei către toate comandele militare, și Locoțiitorii. Maiestatea Sea ce. r. apostolică au fost cea mai mare parte a zilei de ieri afară de pat, și s'au bucurat totă noptea de un somn lin, recreatoriu.

Viena în 4 Martiu la 7 ore dimineața.

Depeșe telegrafice.

Adjut. gener. alu armatei către toate comandele militare și Locoțiitorii. Viena 5 Martiu 1853 la 7 ore dimineața.

Însănătoșerea Maistății Sele ce. r. apostolice se îndreptă în toate zilele, pentru aceea nu se vor mai da buletini.

Un sfat bun la timpul se.

Un poet zice ore unde: „Copiii sânt cea mai mare bucurie a Părinților, însă e mai bine să nu ai nici unul decât să'i vezi reu crescuți, și neascultători.“ Adevărul acesta este nețăgăduit, căci puind

acésta întrebare părinților, săntemū securī, că ne vorū respunde cu unū glasū de obște „așia este“. Cea mai mare parte a grigei, și tendinței părinților este dedicată binelui spirituale, și trupescū alū copiilorū seī, și acésta privighetória părtinire pentru tinerime nu se merginēște numai pe lângă familie, pe lângă cerculū de casă, ci sa află reprezentanții seī cu totū dreptulū și în viața publică. – În institutele de creștere și de învățetură îngrijirea pentru binele spirituale alū tinerimiī merge acuma de mână cu îngrijirea pentru binele lorū trupescū. Pentru aceea s’a întrodusū la tóte gimnasiile și alte scole mai complete și esercițiile gimnastice, care întărescū trupulū și nu’lū lasă molecieī. În școle învățemū feliurite științe, ele aū să dee învățeceilorū seī o avuțiā de feliurite cunoștințe din deosebite învățeturī, însă cunoștința aceata în sine nu este uniculū și celū de pe urmă scopū alū creșterei moralī, și cunoștințele, ce ni le agonisimū în școle din diferite științe, se vorū face numai atuncī unū elementū de cultură adeveratā a spiritului, decât ele nu vorū remāné unū capitale mortū, ci se vorū face o proprietate viā a proprietariulū seū prin cultivarea inimei spre unū simțiū nobile de cucerniciā catre Dumnezeu, de reverință către mai marii seī și aprópele seū, și de pietate fiéscă către părinții seī. Acésta cultivare a inimei nimené nu ne o póte da într’o mesură mai mare, și într’un gradū multū îndestulitoriū, ca biserica. Este unū lucru rădicătoriū de inimā a vedé tinerimea școlastică adunată în biserică cāntāndū cu melodiósele sele glasurī cāntările dumnezeeești. La căți părinți, la câte mame doióse se ridicā peptulū, cândū vedū pe iubiții seī prunci în casa lui Dumnezeu! Ele atuncī se credū străpuse în pruncia lorū, și mulțāmescū făcătoriulū, că le a înzestratū cu copii. Ceī marī ómenī își vorū aduce aminte, decât aū gustatū cândva aceea bucuriā, de minutele acelea în care eī a fostū rānduiți de învățeturī seī să spunā mai întâiū apostolulū înaintea publiculū devotū în biserică luī Hristosū. Prunci buni, crescuți în frica luī Dumnezeu săntū bucuria cea mai mare a părinților, unde din contrā copii resfățați, și reū crescuți nu numai urgia și nenorocirea societății omenești, ci totodată și pétra din casă a părinților. Despre acésta ne daū destule dovezi părinții, pe cariī ia pedepsitū ursita să aibā astfeliū de ticāloși copii. Pietatea copiilorū către părinții seī, decât acésta prinde rădicāne în pământulū naturale alū lipsei de îngrijire și de atárnare, ține numai până atuncī, până cândū acestea legături naturale constā între eī. Acésta este o lege generale a naturei. Numai religiunea umple de simțiū durătoriū alū pietatei inima copiilorū pentru părinții seī. De vreū darā părinții una, eī trebuie să vré și ceialaltā, adecă eī aū se îngrijescā din tóte puterile ca cultura religiósă să străbatā inima copiilorū seī. Acésta este o îngrijire, care după trista esperință astăzi ocupā viața multorū părinți. Decă darā religiunea are se influințeze hotărātu în apucăturile copiilorū, atuncī ea trebuie se între în inima pruncului, trebuie să’l străbatā de totū, adecă să se facā religiositate adeveratā. La noi romāniī, cariī ținemū ritulū orienatle, în care săntū multe și felurite ceremonie, ce iarāși aū însemnătatea sea, este neapărātū de lipsă ca viața subiecticā a credinței, séu zicāndū așia înlāuntrulū nostru religios să’l manifestemū prin umblarea la biserică, și luāndū parte la ceremoniile eī.

Părinții ceī luminați creștinește vedū preste presentū departe în viitoriū, și în propriulū seū, și alū copiilorū seī interesū cunoscū de esențiale trebuință a împlānta în inima copiilorū seī timpuriū frica luī Dumnezeu, și îndreptarea voiei lorū către virtute. A ne duce însă la acésta nu e deajunsū singura învățetură a religiunei. Jețulū propriu a religiunei este inima, și hrana eī se agonisește luāndū parte la servițiulū dumnezeescū și la frumosū întocmitelē luī cāntări, adecă înviețuindune în viața bisericescā, care este institutulū de vindecare, ce laū întemeiatū Hristosū, și păstrătoriulū dumnezeeshilorū misterie. La acesta darā trebuie pusū fundamentulū de timpuriū. Scinteóā religiósă zace în inima pruncului, unū boldū

taĭnicu ĩlŭ duce la bisericu, elŭ se află de bună voie, de Ńi la ĩnceputŭ numai din curiositate, la ceremoniile bisericeŃti. Venindŭ dară noi acestorŭ neŃtiute intrinsece trebuințe prin ĩnvețetură, ĩndreptare, exemplu Ńi dedare spre ajutoriŭ, Ńi tălmăcindule mergerea la bisericu ca unŭ tributŭ, cu care sântemŭ datori cinstirei de Dumnezeu, ca unŭ credeŭ publicŭ, ca unŭ actŭ de apropiare a ĩmpăcătorei de inime jertve, apoi ĩmpreunându cu acēsta fără siluirea din afară, ce recește inimile, Ńi unŭ eserciciŭ de tóte zilele, atunci potemŭ cezeŃiui, cumcă din acei copii vorŭ eŃi creŃtinŭ bunŭ, cercetători Ńi cinstitori de casa dumnezeescă, Ńi credințioŃi mădulari ai maicei bisericei sele.

Părinții Ńi ĩnvățetorii cei cu minte vorŭ privegia dară Ńi vorŭ ĩntrebuința mizlóce potrivite, care să nu fie nici aspre nici siluitóre pentru ĩndreptarea pruncilorŭ a merge la bisericu.

Supunerea, amorulŭ, pietatea către părinți sântŭ datorii, dar totodată Ńi virtuți ale copiilorŭ, acēste află temeiułŭ Ńi deplinirea sea ĩn supunerea către Dumnezeu, Ńi acēsta este sarea, care păzește naturalele simțiminte către părinți de scădere, Ńi stingere cu totulŭ. Adeveratŭ religiosŭ crescuții copii servescŭ părinților spre mângăiere Ńi bucuriă la bătrânețe; iară din contră cei reu crescuți spre muncă Ńi necazŭ. Celorŭ din tăiu se póte zice făgăduința: Binecuvântarea părintelui clădește copiilorŭ case; iară celorŭ de pe urmă amenințarea: Blăstemulŭ mamăsea dobórá casele josŭ. Să nu ne ĩnșelămŭ cu ĩmportanța a umanismulułŭ modernŭ, ĩnsă tare enervatŭ, care are plăcere a trage tinerimea dela frecventarea bisericii, căci oblatoriułŭ indiferentismŭ, raționalismŭ, Ńi naturalismŭ pāndește numai dincolo de mormântŭ! – Ńi ĩntru adeverŭ este unŭ ce ĩnfiorătoriŭ a vedé pe modeniĭ nostrii tineri, cumcă dabé luară cunoștințe despre proprietățile Ńi legile trupurilorŭ universalĭ, Ńi despre niște principie metafisice, Ńi de locŭ cutéză a batjocori Ńi a critica lucruri, pe care ei nu le cuprindŭ cu mintea sea, numai ca să se arate că sântŭ filosofi, uĭtându de vorbele filosofulułŭ Bacon: „philosophia obiter libata abducit a Deo, penitus hausta reducit ad eum“. Nu vă amăgiți dară tinerilorŭ prin fantasia minții vóstre cei predominantă, dar ĩncă necóptă, căci cu câtŭ veți străbate mai adāncŭ ĩn esenția orĭ căruĭ lucru, cu atātŭ veți vedé mai bine câtă armoniă domnește ĩn universŭ, Ńi cât de mare este puterea creatorulułŭ acestorŭ lucruri. Uĭtațivă la ceriŭ susŭ, Ńi judecați despre mărimea trupurilorŭ celorŭ ce ĩnnótă acolo, Ńi sântŭ cu milióne de orĭ mai mari de câtŭ lumea nóstră, apoi vă coborăți ĩn adānculułŭ mării Ńi vă uĭtați prin microscopŭ la milióne de vietăți, ce ĩnnótă ĩn fiecare picătură a mării, Ńi apoi judecați despre rāndulułŭ Ńi armonia ce domnește ĩntre vietățile aceste nevăzute, Ńi ĩntre giganticele trupuri ce se vedŭ ca stelele désupra nóstră, Ńi eŭ ve staŭ bunŭ, că atunci se va umplé inima vóstră de o devoțiune sfântă, Ńi veți striga plini de entusiasmŭ religiosŭ „Mare ești Dóme, Ńi minunate sântŭ lucrurile Tele, tóte ĩntru ĩnțelepțiune le ai făcutŭ.“

Omulŭ nu se abate la bătrâneță din cărările, pe care a umblatŭ ĩn tinereță. Să nu ĩntărzimŭ dară a povățui tinerimea pe calea frumósă a virtuții Ńi a adeverulułŭ, a supunerii către Dumnezeu, auctoritățile publice, a buneĭ cuviințe Ńi a dreptății, Ńi așia vomŭ ĩncongiura nevoia a plānge mai târziu pe copii nostrii.

Ńi apoi cei trei Ierarhi, cariĭ au ĩntemeiatŭ cermoniile bisericeĭ nóstre, Ńi se zicu marii dascali ai lumei, nu au fostŭ ei cei mai mari filosofi? Ńi ĩntru adeverŭ de vomŭ privi mai cu atențiune la tóte ceremoniile, la tóte rugățiunile, Ńi cāntările ce sântŭ compuse de ei, vomŭ vedé că aci zace o filosofĭă mare Ńi adāncă. Dreptŭ aceea cercetāndŭ voi tinerilorŭ școlari biserica nu perdeți nimicŭ din baza vóstră cea filosofică, decă vreți a o numi așia, ci ea mai tare va crește, căci cunoștințele vóstre filosofice se potŭ ĩndrepta Ńi deplini luāndŭ parte la ceremoniile dumnezeesti, Ńi la frumósele lorŭ cāntări. La care a ve indeletnici Ńi perfecțiuna aci ĩn Sibiiŭ, unde ĩn privința acēsta este așia de bine pentru voi ĩngrigitŭ, aveți

cea mai bună și dorită ocaziune. Și cui nu s'a rădicatū inima, și nu i s'a săltatū pieptulū astăzi în biserică, cândū intonă tinerimea școlariă imnulū poporale „Caută Dómne din'nălțime“ cu atât de potrivită și bine alésă armoniă.

Monarhia Austriacă.

Transilvania.

Sibiū 24 Fevr. Maiestatea Sea c. r. apostolică s'aū înduratū prégrațiosū cu préinalta rezoluțiune din 14 Decemvre 1852 a încuviința proiectulū Ministeriulū de comerțiū atingătoriū de direpțiunea liniei telegrafice către Semlinū și Sibiū pentru corespundințele oficiali și private; de înființarea diregătorielorū telegrafice în Țigledū, Solnocū, Segedinū, Lovrinū, Timișióră, Petrovaradinū, Semlinū și Sibiū, și a amploiațilorū de lipsă.

Pentru Sibiū s'a denumitū de conductorū oficiale D. Edvardū Hinterholțer, și de Telegrafistū de a 2 clasă D. Ioane Sement.

– În Gazeta Transilvaniei citimū cumcă Ilustritatea Sea D. Episcopū Alecsandru S. Șuluț a celebratū subt asistința întregulū Capitulū și profesorilorū presbiteri în 15 Fevr. în Blajū unū servițiu dumnezeescū solene pentru scăparea din primejdiă a Monarhulū, și pentru reîntregirea sănătății lui, în care Ilustritatea Sea a și cuvântatū. S'aū făcutū și din partea acésta dispozițiunī în diecesă pentru ținerea slujbelorū în tóte comunele bisericéști spre acestū scopū.

Totū acolo citimū că în nóptea din 20 Fevr. s'a escatū un focū în Brașovū în Blumenaū și a mistuitū dōe šiure, și mai multe șioprōne.

Bănatū, Timișióră în 18 Fevr. La noi se făcu unū apelū subscrisū de Escelenția Sea D. m. c. I. Conte de Coronini; de Présfinția Sea D. Episcopū romano-catolicū alū Ceanadulū Alecsandru, și de Précvioșia Sea D. Arhimandritū alū Bezdinulū Samuile Mașirevici către toți credințioși cetățeni din cetate și suburbie pentru o colectă spre folosulū institutulū de apărare pentru copii mici*) și pentru înființarea așia numitelorū Esle**) pentru copii sugători. – Acesté colecte vorū fi menite pentru o fondațiune stătătoriă spre aducerea aminte de nemărginita bunătate a lui Dumnezeū pentru abaterea de pericolū, în care era scumpa viață a Prébunulū și Préînduratulū nostru Monarhū Franțiscū Iosifū întăiulū.

– Drumurile în pregiurulū nostru sântū atât de rele și stricate, căt noi ne vedemū o dată tăiați de tótă lumea. Comunicațiunile postalī aū mai încetatū cu totulū, căci dabia ne vine poșta ordinariă, carea pre cumū auzimū din Țigledū până în Segedinū o pórtă cu 4 boi. De carăle iuți și de diligență nu e vorbă. Ele dabé străbatū până la Țigledū. Pasageriī cariī aū venitū dela Sibiū staū aica, și deregătoria postale văzândū că nu'ī póte înainta mai de parte lea datū înderăptū baniī, cu cariī se prenumeraseră până la Peșta.

Nici odată n'a fostū mai reū drumulū ca acuma, ce ne vine cu atâtū mai reū, cu cătū târgulū de primăveră este aci.

– Atentatulū asupra sfințitei persōne a Împăratulū a cășunatū aicea și în totū Bănatulū cea mai mare indignațiune, în tóte bisericelē s'aū ținutū rugăciunī de mulțămire lui Dumnezeū pentru scăparea vieții, și reîntregirea sănătății a tinerulū Monarhū.

La Semlină ese din 16 Ianuariu ună ziurnale germană numitū „Der Grenzbote“ odată pe septemână duminica, și constă pentru Provinții 6 fl. 40 cr. pe unū anū întregū. Elū se va ocupa mai cu sémă, cu interesele comerciului, și cu propășirile materialī, și va aduce știri originalī, din tótă Turcia în privința acésta.

Se primescū în Ziurnalele acestū și inserate în fieștecare limbă a Monarhieī Austriace.

Nu putemū nega că acestū Ziurnale nu a venitū la timpulū seū și ne dă speranță viă, cum că va representa într'unū modū cuviințiosū interesele comerciului mai vârtosū la Omenii nostrii, cariī se ocupă mai cu sémă cu comerciulū levanticū.

Gazeta Timișorei publică iarăși vreocâteva osănde și anume.

Constantinū Lupuț din Bircișu și Ioane Pan din Iarcovețu pentru pitularea armelorū, celū din tăiū cu arestū încătū a ținutū cercetarea, iară cel depre urmă cu arestū de 8 septemâne în fêră pe lângă perderea armelorū.

Gavriile Vorca din Crivina și Danile Barbescu din Jidovarū mărturisiră, că nu numai arū fi comisū mai multe hoții, ci în Séra din 3 Fevruariū între 7-8 óre pe drumū între Jidovarū, și Nadragū, arū fi năvălitū asupra inginerului Vilhelmū Olport, și trintindulū la pământū iar fi luatū unū Ceasornicū și alte scule în preții de 24 fl. 40 cr. m. c. – Pentru care faptă judecătoria militare statariă ia judecatū în Logojū la mórté prin ștréngū, care sentință fu în 25 Fevr. executatā în neființa unii gāde, care săi spānzure, prin pulbere și plumbū.

Ungaria. Corespunđințele din Aradū, ne aducū cea mai tristă stare a drumurilor de țéră, care s'aū făcutū nepracticabilī ca nicī odată. Mărfile petrecū câte 15 zile dela Peșta până la Aradū, și carulū iute dabia vine în 3-4 zile pe lângă tótă încordarea de la Solnocū până acolo.

---

*) Se numescū acele institute, unde copiī micī, cariī însă potū mânca singurī se adună și până părinții lor umblă a'și isprăvi trebile sele, ei se păzescū de tóte primejdiile.

**) Esle se numescū locurile unde copiī micī sugători, a căroră părinți sântū cuprinși cu lucrulū, se adună și acolo se hrănescū și păstréază tótă zioa.

Cătū de multū influințéază astfeliū de relațiunī asupra comerciului nu trebue se mai comentămū, căci lucrulū e învederatū, și de aceea tãrgulū, ce în zilele aceste să se țină acolo, nu póte avé căutare bună.

Nu este póte obiectū în viața comună cetățénă, care să se fie fostū desbătutū în timpii mai noi mai cu mare interesū de cătū aprovisionarea cetății Peșta. Ne contenitū se caută după mesure, care arū fi în stare a mai scādé prețurile cele nepotrivate a le lucrurilor trebuinčiose pentru tóte zilele. Adeveratū că în privința acésta a făcutū multū Peșta și s'aū opintitū din tóte puterile a micșiora acésta calamitate, însă nu ia succedatū să stãrpescă reulū din rădecină. Unū pașiū însemnatū s'a făcutū aici prin aceea, căci s'a datū supravigierea tãrgurilor de septemână organelorū c. r. poliție, căci numai așa se potū înlătura scãzãmãntulū mesurilor și alū cumpeniī, ce prinseseră rădecine. Pe acésta bază se va proceda și mai departe, și póte că se va aduce și o rãnduială nóă pentru regularea tãrgurilor de septemână, prin care se va da potința pe lângă o controlă ageră, a lua influință diréptă și asupra prețurilor. – Ce bine arū fi cândū

astfelii de mesure s'arū lua și la noi în Sibiiū, mai vârtosū pentru aceea plasă de ómnei, care nicī odată nu vinde nimica, decâtū póte cele de trebuință și de lipsă, dar totu deuna cumpără tóte.

– Maiestatea Sea Împeratulū a aprobatū nóa normă a jurisdicțiunei civili pentru Ungaria, Croația și Slavonia, pentru Voivodina serbescă, și Bănatulū temesianū. Legea cea nóa stă într'o strănsă conglăsuire cu hătărările ce s'a făcutū până acuma în celelalte țeri de corónă, și întră în lucrare totūodată cu nóa deregătoriă judecătorescă, ce se organisesă.

Austria. V i e n a 1. Marțiū. Gazeta Vienei de astăzi cuprinde în partea oficiósă următóriele: Însănetoșierea Maiestății Sele, care înaintéză cu pași iuți, 'i și îngăduie Înaltaceași de a se cuprinde cu sevărșirea celorū mai însemnate trebī gubernementali. Din privință însă către cruțare, ce încă totū se mai cere, a hotărătū Maiestatea Sea, până la deplina Sea însănetoșiare spre o regulată sevărșire a trebilorū, a împuternici pe verulū Seū, Înălțimea Sea Arhiducele Vilhelmū, de a slobizi – între marginile unū cercū hotărătū mai de aprópe – înnumele Maiestății Sele resoluțiunī, care aū a fi privite și păzite întocmai ca nemijlocitele hotărări ale Maiestății Sele.

În urma procimățiunei de dăunăzi a Mareșalulū Conte Radețci aū părăsitū până în 20. Fevruariū 3900. de locuitorī din Cantonele Tesinū, cari petrecēū în Lombardia, acésta țéră și se așteptaū încă alți 2000. de Tesinenī, ca să fie scoși din Lombardia. Într'aceea a sositū o deputățiune din partea guberniulū alū Cantonelū Tesinū la Milanū, ca să se róge de se muia încâtva aspimea mesurilorū luate în privința Tesinenilorū. Deputățiunea fu însă îndreptată către Mareșalulū Conte Radețci la Verona, unde a și plecatū.

Unū anonimū, Ungurū din naștere care se ține de clasa meseriașilorū din Viena, a trimisū direcțiunei de poliția din acésta cetate suma de o sută florinī m. c. cu următórea provocățiune.

Provocățiune către tóte popórele Austriei:

„Cine iubește din tótă inima, pe cavaleresculū nostru Împeratū Franțiscū Iosifū, patria sea și pe seracii seī coómenī, acela urméză pildeī mele, și să serbeze cu mine norocósa scăpare, a préiubitulū nustru vitezū Împeratū. Austriacilorū, Magiarilorū, Slavilorū, Italianilorū, Militarilorū, ampioiașilorū, bancirilorū, neguțetorilorū, cetățenilorū, lucrătorilorū, să arătemū lumei, că noi iubimū pe tinerulū nostru Împeratū și patria nóstră din tótă inima, și fiecare să se iae după pilda mea. Eū jertvescū pentru mântuirea Împeratulū din mână ucigașulū, pentru scopurile statulū din partea mea și a familieī mele, care constă din 7 persóne, 100 fl. m. c. Décă din cele 38. milióne de locuitorī va urma fiecare cu 2 fl. m. c. esemplulū meū, atunci nu mai avemū agio.“

Direcțiunea de poliția susnumită aduce acésta provocare la cunoștința publică cu acelū adaosū, că dânsa primește ori ce sumă menită spre scopulū acesta până atunci, până când după rezultatulū, ce se va arăta, înaltulū Ministeriū de finanția va hotărâ casele, unde vorū fi a se depune sumele, care se vorū contribui. Totūdeodată provócă zisa direcțiune de poliția pe tote gazetele, ca să primescă acésta provocare în colónele sele.

V i e n a în 2. Marțiu. Astăzi în zioa aniversale a morții Împeratulū Franțiscū înainte de amézī la 11 óre se ținu parastasū în biserica parohiale a curții. După sevărșirea cerimoniei se duseră toți membrii ai familieī Împerătești în criptă, unde sevărșiră rugățiunī lângă cosciugulū reposatulū.

Adresele de fericitare și de loialitate, care s'aū așternutū până acum Maiestății Sele Împeratulū a trecutū numerulū de o mie piese.

Mareșalul Contele Radeți a îndreptat către Împăratul o preumilită scrisoare, prin care descopere Maiestății Sele scârbirea armatei italiene pentru atentatul comis, și nespusa bucuria pentru scăparea Monarhului.

La o slujnică de 24. de ani din Boemia, care, pentru că turnase acidul carbonic în gura copilului ei de 6. săptămâni, a fost osândită la moarte, i a iertat Împăratul pedepsa morții, modificându sentința în încisoare de 6. ani, iar în 18. Februarie; așa dară tocma în ziua, în care viața Maiestății Sele a fost periclitată de mână ucigașă.

Înălțimea Sa Arhiducele Ferdinand Macsă fratele Maiestății Sele Împăratului a slobozit o provocare foarte însuflețită, prin care pe toți supușii din Austria, ca în semn de mulțămire pentru scăparea Maiestății Sele și a întregii împărății din pericolul, în care s'au aflat, să contribuie la ridicarea unei biserice mărețe în Viena. Între altele cuprinde zisa publicare următoarele: „În casa lui Dumnezeu am serbat scăparea Maiestății Sele, și o casă alui Dumnezeu va fi cel mai frumos monument, prin care mulțămirea și bucuria Austriei se poate vesti lumii. Pentru aceea mă adresez către toți aceia, cari doresc dimpreună cu mine, ca simțământul, pe care-l hrănim, să afle o expresiune măreț, și prin acesta totdeauna să se săvârșescă curățirea spirituale a fărâdelegii, și poftesc, prin daniile lor a face cu potință, ca în Viena să se zidescă o biserică corespunzătoare scopului. O deslușire mai deapropo despre loc nu se poate da în acest moment al primului proiect. Este de dorit, ca biserica aceasta să se ridice în stilul gotic, care fără îndoială e mai bine potrivit, spre a da o expresiune sborului și bogăției cugetului creștinesc.“

Acăsta provocațiune cu datul 27. Februarie o face cunoscută Gazeta de Viena prelungă un comentariu, în care între altele se zice, că Înălțimea Sa a așezat un comitet, care sub președința Înălțimei Sele, se va ocupa de împedecare, sub președința Înălțimei Sele Arhiducelui Carol Ludovic, e alcătuit din Arhiepiscopul din Viena, din episcopul dela Seca, din Ministerii din lăuntru și de cult, din Locuitoriul Austriei de jos, și din Consulul Vienei. Acest comitet va îngriji pentru realizarea acestui plan.

Pentru punerea în lucrare a colectei s'au însărcinat respectivii Episcopi și locuitori, ca prin preoțime și organele politice subordonate să pună la cale cele de lispă în privința acăsta.

Daniile se vor publica prin Gazeta de Viena, și prin Zurnalele provinciale respective, asemenea din timp în timp se va aduce la cunoștința celor interesați planul și progresul zidirii.

Țăra românească și Moldavia.

Buletinul oficial în N.1 ne aduce un ofițiu Domnesc în privința judecătoreștilor hotărâri dată către Departamentul Dreptății, care îl punem aici din vorbă în vorbă pentru interesul amplexurilor române după la tribunalele judecătorești cu acea rugare, că de vor afla cu cale a face la el în privință la legile nostre nescări băgări de seamă fundate și solide, Telegraful român, bucuros va descide colonele se pentru dănsule.

Către Departamentul Dreptății.

Făcând statistica judecătoreștilor hotărâri criminalicești și corecționale, supuse la a Noastră întărire în cursul celor din urmă două săptămâni, Am văzut că din 167 hotărâri, unsprezece numai sânt osânditoare și și acelea la ușoare pedepse, iar cele-lalte toate sânt desvinovățitoare, sub cuvânt de lipsă de

dovadă pravilnică, și lipsa aceasta de dovadă pravilnică înțeleg judecătorii că nu au mărturisit vinovații înșile vina lor, stăruind în tăgăduire.

Într'adevăr că niminî, după o singură numai pâră, să poată osândi pentru o faptă învinovățitoare, fără destoinică dovadă că săvârșitorul acelei fapte este ciar pârâtul, dar precât osânda trebuie să se dea numai după destoinică dovadă de învinovățire, numai puțin să cere ca și desvinovățirea să fie declarată pe temeiul de împrejurări, carele fără îndoială ar lăsa pe un pârât strein cu totul de fapta ce i să împută, iar nici cum pe o simplă tăgăduire a lui; singură cea de sineș mărturisire de săvârșirea unei fapte să poate priimi ca destoinică dovadă, iar nu și tăgăduirea.

Tăgăduirea a fost și dânsa odată priimită între dovezi în pricinî criminalicești, atunci însă când legile țării îngăduiau caznele. Dar și atunci foarte cu anevoie să priimea o tăgăduire drept dovadă de apărare, căci nu era crezută de cât după întrebuintarea celor mai cumplite cazne, dacă și după niște asemenea cazne nu să îndupleca acuzatul a mărturisi că el a sevârșit fapta ce i se împuta.

Legile astăzi Domnitoare au rădicate caznele, prin urmare și tăgăduirea dintre dovezi; dar în locul lor povățuesc mijloacele urmărireî împrejurărilor învinovățitoare sau desvinovățitoare acuzaților de vinî și crime, mijloace prin acărora eexactă îndeplinire, mai fără puțință este să nu să dea de față adevăratul făptuitor de rău; iar pentru a se înlesni o asemenea îndeplinire, au întocmit într'adins pe lângă fie-care judecătorie câte un procuror cu îndatorire ca, îndată după săvârșirea vinei, să desvoalte împrejurările ei spre urmărirea după dânsule și descoperirea adevăratului vinovat, săl dea pe acesta în mâna judecății cu deslușirea împrejurărilor ce îl învinovățesc, și să stăruiască pentru osândirea lui potrivit gradului de învinovățire, sub care l'a descoperit.

De și îndeplinirea cu scumpătate a acestor îndatoriri puse de pravilă este singura pricină capitală a ființei procurorilor; de și dar înființarea lor este pentru luarea la vreme și îndată de măsurî spre descoperirea și desvoltarea tuturor împrejurărilor și dovezilor pentru săvârșirea unei vinî sau crime ciar în locul unde aceasta s'a săvârșit, după care să poate urmări și dovedi pe adevăratul făptuitor al acelei vinî sau crime, și însfârșit să'l puie sub judecată fără a lăsa aceștia nici o îndoială despre a lui învinovățire, ci numai aplicația osândeî hotărâte de pravilă gradului aceliî învinovățiri; din cele ce se urmează însă, dovadă staū scoasele judecătorești hotărâri, vedem că din partea procurorilor nu să ia nici o măsură la vreme și îndată ce află ori din zvon sau din încunoștiințare săvârșirea vre unei vinî sau crime, spre descoperirea împrejurărilor și dovezilor cu carele să se dea vinovatul judecății; și că din aceasta, în loc să ajungem la înfrânarea și stârpirea răului, singurul scop al ființei legilor, rezultă o îndemnare cugetărilor de rău de aș pune în lucrare cugetul fără nici o temere de a fi descoperiți, dacă de sinele nu se vor mărturisi singuri muștrândușă.

Luând în băgare de seamă că paralisia într'aceasta a ajuns la culmea sa, încât impunitatea celor întreprinzători de rele ne amerință despre cele mai triste și fatale consecuențe, căci fiind ei reintegrați în soțietate, după niște asemenea judecătorești hotărâri, cu atât mai mult să încurajază în nelegiuitele lor întreprinderi;

Cemăm toată luarea aminte a Dumnealui Șefului dreptății ca să ceme pe procurorii de toate treptele judecătorești la îndeplinirea datoriilor lor, și să ia măsurî serioase spre stăvilirea acestui vițiū, căci de astăzi înainte, după deosebita luarea aminte ce aducem la hotărârile corecționale și criminalicești, vom

fi siliți a face pildă pe uniți din procurori. Tot într'o vreme va cema toată loarea a minte și a judecătorilor de ori ce instanță asupra dării unor asemenea hotărâri.

(Urmează Iscălitura Mării Sale.)

Secretariul Statului I. Manu.

No. 228. anul 1853 Fevruarie 3.

Montenegro.

Zara 24 Fevr. Știrile cele mai prospete din Montenegro sântu din 16. Selim Beı a atacatü în acęsta zi Nahia Cernisca. Montenegriniı conduși de Georgiü Petrovici lăsară mai întâiü pe Turci, ca să pășescă înainte, însă ajungându la unü pasü îngustü, îi atacă și'ı aruncă îndărăptü cu o perdere de 40 morți și 60 răniți. Perderea Montenegrinilorü n'a fostü însemnată, dară vr'o câțiva aü căzutü în mânilorü Turcilorü. Turciı sântü förte consternați pentru nesporirea operațiunilorü lorü de până acum; ei sântü förte neaplecați spre bătaie în munți, căci aci nu se potü folosi de cavaleria lorü cea ușiöră, în care stă tăria lorü.

După Gazeta din Agramü, în 15 Fevr. a fostü o altă lovire între Turci și Montenegrini. Adjutantele Nacovici se bätü în zioa numită cu 2800 de Montenegrini în potriva lui Osmanü Pașa. Planulü acestuia a fostü förte reü, căci punându elü pe Raia, adecă recruți creștini în rândulü celü din tãiu, aceștia începură a fugi și aduseră în confusiune și liniile Turcilorü. Cavaleria turcescă păși, acum înainte, dară Montenegriniı o întâmpină cu unü focü atätü de iute, câtü ea căută a se trage înapoi. Acum începură Turciı a o lua la fugă, care încătrăü poté. Perderea Turcilorü în lovirea acęsta a fostü: 30 de Raia, 20 de Nițamü, și 3 cavaleristi; ęrä Montenegrinilorü: 3 morți și 11 răniți.

În urma rezultatului favorabile, ce a avutü misiunea Contelui Lăningen la Constantinople, socotimü că Omerü Pașa va căpăta poruncă de a curma bătaia cu Montenegriniı, și așia se va pune capetü acestui resbelü săngerosü.

Turcia.

Constantinople 17 Fevr. După ce Mareșalulü locuțiitoriu Contele Lăningen și a sevărșitü misiunea, cu care a fostü însărcinatü de către M. Sea Împeratulü Austriei, alaltăierı însoțitü de ambasadorele împerătescü și de vițe Colonelulü Cavalerulü de Ruf a avutü audință la Sultanulü spre a'și lua zioa bună. După ce primi o scrisore din mâna Sultanului ca respunsü la scrisorea de mai nainte a M. Sele Împăratului Austriei, s'a dusü la pörtă spre a'și lua zioa bună și de la Marele Vezirü și dela Ministrulü trebilorü din afară, în sfărșitü cercetă și pe Ministrulü de resbelü, după care apoi plecă către Triestü.

Înștiințare.

Ca să îndestulămü pe publiculü cititoriu, și să împlinimü voința celorü ce s'aü adresatü către noi, aflămü cu cale a descide o prenumerațiune noă la „Telegrafulü Romanü“ pe patru lune, adecă dela 1 Martiu până la ultina Iuniu. Prețilü este pentru Sibiiü 2 fl. 20 cr. pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia austriacă 2 fl. 40 cr. iară pentru țeri străine 4 fl. m. c.

Înștiințare.

Partea Germano-romănescă a *Lexiconului* lucrată de D. G. Bariț, și D. G. Munténu este isprăvită și cei ce au depus 2 fl. m. c. mai înainte, și voră trimite acuma și restanția de ceialalți 2 fl. m. c. voră căpăta îndată Tomulă acesta. Redacțiunea *Telegrafului Romană* primește prenumerațiune la acestă în timpulă de astăzi multă folositoriă Opă, care s'a făcută totă odată și de neapărată trebuință.

Lădița de Poștă.

DD. V. B. și M. I. în Brașovă! Vă lăudămă multă zelulă naționale, și *Telegrafulă romană*, știe să prețuiască acēsta, dară nu e vina noastră, că noi amă trimisă toți numeriă regulată. Aveți dară bunătate a căūta la poștă acolo.

D. I. M. în Visogna! Amă primită pré târziū cele trimise. Dar fiindă că fuserămă și pe alta cale avisați, le ați vezută în numărulă trecută.

Cursulă baniloră la Viena în 4. Marțiū. Calend. noū.

Aurulă _____	115¼
Argintulă _____	109¼

Redactor respunzetoriū: **Aaron Florian.**

Editura și tipariulă *Tipografieī diecesane.*